

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI



“Tasdiqlayman”
Namangan muhandislik-
qurilish instituti rektori
SH. T. Ergashev

2024 yil “ 20 ” o‘



BUXGALTERIYA, TASHKILOTLAR VA JAMIYAT

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410000 – Biznes va boshqaruv
Mutaxassislik: 70410101 – Buxgalteriya hisobi

Namangan-2024

| Fan/modul kodi | O'quv yili | Semestr | ECTS – Kreditlar | |
|---------------------|--|-------------------------------|----------------------------|--|
| BTJ1105 | 2024 - 2025 | I | 5 | |
| Fan modul turi | Ta'lim tili | | Haftadagi dars soatlari | |
| Asosiy | O'zbek | | 5 | |
| Fanning nomi | Auditoriya mashg'ulotlari (soat) | Mustaqil ta'lim (soat) | Jami yuklama (soat) | |
| 1. | 74 (30 m/ 44 a) | 76 | 150 | |
| 2. | <p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda iqtisodiyot real sektorlarida faoliyat yuritayotgan tashkilotlarda va jamiyatlarda buxgalteriya hisobining xususiyatlarining o'zmi va ahamiyati bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga qurilish tashkilotlarida buxgalteriya hisobining xususiyatlari, avtotransport tashkilotlarida buxgalteriya hisobining xususiyatlari, savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarida buxgalteriya hisobining xususiyatlari va qishloq xo'jalik korxonalarida buxgalteriya hisobining xususiyatlari hozirgi kunda buxgalteriya hisobining rivojlanish tendensiyasi, istiqboli va ustuvor vazifalarini o'rgatishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Tashkilotlar va jamiyatlarda buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari.</p> <p>Tashkilotlar va jamiyatlarining buxgalteriya hisobi sub'yekti sifatidagi tavsifi va ular faoliyatining tashqiliy-huquqiy asoslari. Tashkilotlar va jamiyatlarda buxgalteriya hisobining vazifalari. Tashkilotlar va jamiyatlar hisob siyosatining xususiyatlari.</p> <p>2-mavzu. Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalar va materiallar hisobining xususiyatlari.</p> <p>Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalarning tasnifi, tavsifi va baholanishi. Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalar holati va harakatining hisobi. Qurilish mashinalari va mexanizmlari ish faoliyatining hisobi. Qurilish mashinalari va mexanizmlarini ekspluatatsiya qilish xarajatlarining hisobi. Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalarga eskirish hisoblash usullarini qo'llash xususiyatlari. Qo'shimcha</p> | | | |

sarflangan materiallar to'g'risida hisobotni tuzish va unga ishlov berish tartibi. Qurilish tashkilotlarida materiallarning sintetik va analitik hisobi.

3-mavzu. Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va qurilish ishlari tannaxmini kalkulyatsiya qilishning xususiyatlari.

Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi. Qurilish tashkilotlarida yordamchi ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi. Qurilish tashkilotlarida umumishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va ularning taqsimoti. Qurilish ishlari tannaxmini kalkulyatsiya qilish usullari.

4-mavzu. Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va qurilish ishlari tannaxmini kalkulyatsiya qilishning xususiyatlari.

Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi. Qurilish tashkilotlarida yordamchi ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi. Qurilish tashkilotlarida umumishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va ularning taqsimoti. Qurilish ishlari tannaxmini kalkulyatsiya qilish usullari.

5-mavzu. Qurilish tashkilotlarida moliyaviy natijalar, soliqlar va majburiy to'lovlarining hisobi va hisobot.

Qurilish ishlari bajarshpdan olingan daromadlarining hisobi. Qurilish ishlari bo'yicha buyurtmachilar bilan hisob-kitoblarning hisobi. Qurilish tashkilotlarida yakuniy moliyaviy natijalarning hisobi. Qurilish tashkilotlarida soliqlar taqsimoti xususiyatlari va ularning hisobi. Qurilish tashkilotlarida majburiy ajratmalar, yig'imlar va ushlanmalarning hisobi. Qurilish tashkilotlarida hisobotlarning turlari, ulami tuzish va taqdim etish.

6-mavzu. Tashkilotlar va jamiyatlarda avtotransport vositalari va ular ish faoliyatining hisobi. Avtotransport tashkilotlarida xarajatlar hisobi va bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)lar tannaxmini kalkulyatsiya qilish.

Avtotransport vositalarining tasnifi, tavsifi va baholanishi. Transport vositalari holati va harakatining hisobi. Avtotransport vositalari ish faoliyati ko'rsatkichlarining hisobi.

Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish zaxiralarning hisobini tashkil qilish asoslari. Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish xarajatlarining tasnifi va tavsifi. Yoqilg'i sarfining hisobi. Ehtiyot qismlar sarfining hisobi.

7-mavzu. Tashkilotlar va jamiyatlarda avtotransport vositalari va ular ish faoliyatining hisobi. Avtotransport tashkilotlarida xarajatlar hisobi va bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)lartannarxini kalkulyatsiya qilish.

Avtotransport vositalarining tasnifi, tavsifi va baholanishi. Transport vositalari holati va harakatining hisobi. Avtotransport vositalari ish faoliyati ko'rsatkichlarining hisobi.

Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish zaxiralarning hisobini tashkil qilish asoslari. Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish xarajatlarning tasnifi va tavsifi. Yoqilg'i sarfining hisobi. Ehtiyot qismlar sarfining hisobi.

8-mavzu. Tashkilotlar va jamiyatlarda avtotransport vositalari va ular ish faoliyatining hisobi. Avtotransport tashkilotlarida xarajatlar hisobi va bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)lartannarxini kalkulyatsiya qilish.

Avtotransport vositalarining tasnifi, tavsifi va baholanishi. Transport vositalari holati va harakatining hisobi. Avtotransport vositalari ish faoliyati ko'rsatkichlarining hisobi.

Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish zaxiralarning hisobini tashkil qilish asoslari. Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish xarajatlarning tasnifi va tavsifi. Yoqilg'i sarfining hisobi. Ehtiyot qismlar sarfining hisobi.

9-mavzu. Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash hisobi. Moliyaviy natija ko'rsatkichlarining hisobi

Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash va ajratmalar bo'yicha xarajatlarning hisobi tartibi. Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob-kitoblarning sintetik va analitik hisobi. Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash xarajatlarning taqsimoti. Avtotransport tashkilotlarida asosiy faoliyatdan olingan moliyaviy natijalar ko'rsatkichlarining hisobi. Avtotransport tashkilotlarida moliyaviy natijalar ko'rsatkichlarini moliyaviy hisobotda aks ettirishning xususiyatlari.

10-mavzu. Savdo tashkilotlarida buxgalteriya hisobini tashkil etish asoslari. Savdo tashkilotlarida tovar operatsiyalarining hisobi.

Savdo tashkilotlarida buxgalteriya hisobi sub'yektlari sifatidagi tasnifi, tavsifi va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari.

Savdo tashkilotlarida buxgalteriya hisobining vazifalari va unitashkil qilishning xususiyatlari

Ulgurji savdo korxonalarida tovar operatsiyalarining mohiyati va ularni amalga oshirish shartlari. Tovar - moddiy boyliklarni sotib olish qiymati (tannarxi) va

sotish baxolarini aniqlash tartibi.

Ulgurji savdo korxonalarida tovar operatsiyalarining rasmiylashtirilishi. Ulgurji savdo korxonalarida tovarlarning ombor hisobini yuritish usullari. Chakana savdo korxonalarida tovar operatsiyalari hisobini tashkil qilishning xususiyatlari. Chakana savdo korxonalariga tovar operatsiyalarini hujjatlashtirish. Chakana savdo korxonalarida moddiy javobgar shaxslarning hisobotlarini tuzish, takdim etish va ularga buxgalteriya ishlovini berish.

11-mavzu. Savdo tashkilotlarida daromadlar, xarajatlar va yakuniy moliyaviy natijalar hisobining xususiyatlari.

Daromad va xarajat tushunchasi, ularning turlari. Savdo korxonalarida daromadlar hisobi. Savdo korxonalarida xarajatlar hisobi. Savdo korxonalarida yakuniy moliyaviy natijalarning hisobi. Savdo korxonalarida soliq to'lovlarining hisobi. Savdo korxonalarida ajratmalar va ushlanmalarning hisobi.

12-mavzu. Savdo tashkilotlarida daromadlar, xarajatlar va yakuniy moliyaviy natijalar hisobining xususiyatlari.

Daromad va xarajat tushunchasi, ularning turlari. Savdo korxonalarida daromadlar hisobi. Savdo korxonalarida xarajatlar hisobi. Savdo korxonalarida yakuniy moliyaviy natijalarning hisobi. Savdo korxonalarida soliq to'lovlarining hisobi. Savdo korxonalarida ajratmalar va ushlanmalarning hisobi.

13-mavzu. Qishloq xo'jalik korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari.

Qishloq xo'jalik korxonalarining buxgalteriya hisobi sub'yekti sifatidagi tavsifi va ular faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari. Qishloq xo'jaligi korxonalarida hisob siyosatining harakterli xususiyatlari. Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya hisobining asosiy vazifalari. Qishloq xo'jaligi korxonalarida asosiy vositalarning tasnifi, tavsifi va baxolanishi. Qishloq xo'jaligi korxonalarida asosiy vositalar harakatini hujjatlashtirish va hisobi.

14-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobot shakllarini tuzish xususiyatlari.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy natijalar ko'rsatkichlari va ularning hisobi. Qishloq xo'jaligi korxonalarini soliqqa tortish bo'yicha davlat siyosati va soliqlar bo'yicha hisob-kitoblar hisobi. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobotning turlari, tarkibi va uni takdim etish.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya balansini tuzish xususiyatlari.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy natijalar to'g'risida hisobotni to'ldirish xususiyatlari.

15-mavzu. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobot shakllarini tuzish xususiyatlari.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy natijalar ko'rsatkichlari va ularning hisobi. Qishloq xo'jaligi korxonalarini soliqqa tortish bo'yicha davlat siyosati va soliqlar bo'yicha hisob-kitoblarning hisobi. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobotning turlari, tarkibi va uni takdim etish.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya balansini tuzish xususiyatlari.

Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy natijalar to'g'risida hisobotni to'ldirish xususiyatlari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Ushbu fandan talabalarga ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda berilgan nazariy va amaliy bilimlar, kunlikmalarni yanada mustahkamlash maqsadida mashg'ulotlarda zamonaviy tajriba uskunalarini, ko'rgazmali qurol va informatsion texnologiyalardan foydalanish talabalar bilimini yanada mustahkamlaydi. Fandan amaliy mashg'ulotlarni quyidagi mavzularda asosida tashkil etish tavsiy etiladi.

1. Tashkilotlar va jamiyatlarda buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari
2. Tashkilotlar va jamiyatlarda pul mablag'lari hisobi
3. Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalar hisobining xususiyatlari
4. Qurilish tashkilotlarida materiallar hisobining xususiyatlari
5. Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobining xususiyatlari
6. Qurilish tashkilotlarida qurilish ishlari tannaxrini kalkulyatsiya qilishning xususiyatlari
7. Qurilish tashkilotlarida moliyaviy natijalar, soliqlar va majburiy to'lovlarning hisobi va hisobot
8. Qurilish tashkilotlarida soliqlar va majburiy to'lovlarning hisobi va hisobot
9. Tashkilotlar va jamiyatlarda avtotransport vositalari va ular ish faoliyatining hisobi
10. Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish xarajatlari hisobi
11. Avtotransport tashkilotlarida bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)lar tannaxrini kalkulyatsiya qilish
12. Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob kitoblari
13. Avtotransport tashkilotlarida moliyaviy natijalar ko'rsatkichlarining hisobi xususiyatlari
14. Savdo tashkilotlarida buxgalteriya hisobini tashkil etish asoslari

15. Savdo tashkilotlarida tovar operatsiyalarining hisobi
16. Savdo tashkilotlarida daromadlar hisobining xususiyatlari
17. Savdo tashkilotlarida xarajatlarning hisobining xususiyatlari

18. Savdo tashkilotlarida yakuniy moliyaviy natijalar hisobining xususiyatlari
19. Savdo tashkilotlarida yakuniy moliyaviy natijalar hisobining xususiyatlari
20. Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari
21. Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari
22. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobot shakllarini tuzish xususiyatlari

Amaliy mashg'ulotlar bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Kurs ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha kurs ishlari o'quv rejada nazarda tutilmagan.

V. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar

Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar mavzulari:

1. Qurilish tashkilotlarida asosiy vositalar hisobining xususiyatlari
2. Qurilish tashkilotlarida materiallar hisobining xususiyatlari
3. Qurilish tashkilotlarida asosiy ishlab chiqarish xarajatlarining hisobining xususiyatlari
4. Qurilish tashkilotlarida qurilish ishlari tannaxrini kalkulyatsiya qilishning xususiyatlari
5. Qurilish tashkilotlarida moliyaviy natijalar, soliqlar va majburiy to'lovlarning hisobi va hisobot
6. Qurilish tashkilotlarida soliqlar va majburiy to'lovlarning hisobi va hisobot
7. Tashkilotlar va jamiyatlarda avtotransport vositalari va ular ish faoliyatining hisobi
8. Avtotransport tashkilotlarida ishlab chiqarish xarajatlari hisobi
9. Avtotransport tashkilotlarida bajarilgan ish (ko'rsatilgan xizmat)lar tannaxrini kalkulyatsiya qilish
10. Avtotransport tashkilotlarida mehnatga haq to'lash bo'yicha hisob kitoblari
11. Avtotransport tashkilotlarida moliyaviy natijalar ko'rsatkichlarining hisobi xususiyatlari
12. Savdo tashkilotlarida buxgalteriya hisobini tashkil etish asoslari
13. Savdo tashkilotlarida tovar operatsiyalarining hisobi

| | |
|---|--|
| <p>14. Savdo tashkilotlarida daromadlar hisobining xususiyatlari 15. Savdo tashkilotlarida xarajatlar hisobining xususiyatlari 16. Savdo tashkilotlarida yakuniy moliyaviy natijalar hisobining xususiyatlari 17. Qishloq xo'jalik korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil qilish asoslari 18. Qishloq xo'jaligi korxonalarida moliyaviy hisobot shakllarini tuzish xususiyatlari</p> <p>Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va uning taqdimoti, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.</p> | <p>VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iqtisodiyot real sektorlarida faoliyat yuritayotgan tashkilotlar va jamiyatlarda buxgalteriya hisobining xususiyatlari haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> • qurilish tashkilotlarida, avtotransport tashkilotlarida, savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarida va qishloq xo'jalik korxonalarida buxgalteriya hisobining xususiyatlarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> • tashkilotlar va jamiyatlarda hozirgi kunda buxgalteriya hisobining rivojlanish tendensiyasi, istiqboli va ustuvor vazifalari masalalarini takomillashtirish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)</i> |
| <p>4.</p> <p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish. | <p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki test sinovlarini topshirish.</p> |
| <p>6.</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Kalonov M.B., Maxkamboyev A .T. Temirov F.T. Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobining xususiyatlari. Darslik. – Toshkent: “Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi”, 2021.</p> | |

| | |
|--|---|
| <p>2. Xasanov B.A., Xashimov A.A. Boshqaruv hisobi. – Toshkent: Cho'ipon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2013.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturi to'g'risida. 2023-yil 28-fevral, PF-27-son.</p> <p>4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.</p> <p>5. Urazov K.B., Po'latov M.E. Buxgalteriya hisobi. – Toshkent: “Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi”, 2020.</p> <p>6. Urazov K.B., Vaxidov S.V. Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobining xususiyatlari. Darslik. – Toshkent: TDIU, 2012.</p> <p>7. Karimov A., Ibragimov A., Rizaev N. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari. Darslik. – Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2020.</p> <p>8. Tashnazarov. S.N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o'quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik. – Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2019.</p> | <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi</p> <p>2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali</p> <p>3. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumati portali</p> |
| <p>7.</p> <p>Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p> | <p>Fan/modul uchun mas'ul: U.Xolmirzayev– NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida dotsenti, i.f.f.d. PhD.</p> |
| <p>9.</p> <p>Taqrizchilar:</p> <p>I.Sirojiddinov – NamMQI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida professori, i.f.n. O.Sobirov – NamMTI “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida dotsenti, i.f.f.d. PhD.</p> | |